

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0423U100167

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-10-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Баюк Віктор Геннадійович

2. Viktor H. Baiuk

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 07.00.01

Назва наукової спеціальності: Історія України

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 14-09-2023

Спеціальність за освітою: історик, викладач історії

Місце роботи здобувача: Адміністрація Державного історико-культурного заповідника у м. Луцьку

Код за ЄДРПОУ: 13347923

Місцезнаходження: вул. Драгоманова, 23, Луцьк, Луцький р-н., 43016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 32.051.03

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.19.21

Тема дисертації:

1. СТАНОВЛЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛУЦЬКА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ
2. Formation and Evolution of Archaeological Research in Lutsk and its Environs

Реферат:

1. Дисертація є результатом комплексного науково-історичного дослідження становлення та розвитку археологічних досліджень Луцька. Волинь загалом і Луцьк, зокрема, це особливий регіон, як з географічної точки зору, так і з позиції внутрішніх історичних характеристик, які притаманні цьому прикордонному краю. Взаємовплив та взаємопроникнення культур у досліджуваному регіоні був величезним як із найдавніших часів, так і у період середньовіччя, адже тут перетиналися протослов'янська, давньоруська, польська та литовська культури, накладалися елементи західноєвропейської цивілізації і східних народів. У наступні століття Луцьк продовжує, наче губка, вбирати у себе усе нові і нові елементи найширшого спектру матеріальної культури, усе тісніше влітаючи у регіональні та міжнародні контакти. Саме тому вивчення становлення та розвитку археологічних досліджень Луцька вимагає від дослідника аналізу величезного комплексу чинників та особливостей цього процесу. І оскільки, у сучасній українській історіографії такого дослідження не існує, актуальність та наукова новизна теми є беззаперечними. Мета дослідження – комплексно та об'єктивно дослідити етапи становлення та еволюцію археологічних досліджень Луцька та

його околиць. Об'єктом у дисертації виступають археологічні дослідження. Предметом дослідження є етапи становлення та розвитку археологічних досліджень Луцька та його околиць. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що це перше комплексне дослідження становлення та еволюції археологічних досліджень Луцька та його околиць у період із найдавніших часів і до сучасних днів. У результаті здійсненого наукового пошуку отримані такі нові результати: вперше: - систематизовано усю наявну історіографію, яка відтворює процес археологічних досліджень Луцька та його околиць; - сформульовано і обґрунтовано понятійний апарат дослідження; - здійснено порівняльний аналіз археологічних розвідок, що на різних історичних етапах проходили у місті та в його околицях, визначено їх особливості; - вперше введено в науковий обіг результати власних археологічних досліджень міста Луцька та його околиць; отримали подальший розвиток: - розроблення історіографічної та джерельної бази проблеми; - власні археологічні дослідження як метод історичного пізнання; - систематизовано археологічну колекцію фондів Державного історико-культурного заповідника у місті Луцьку як місце зберігання та опрацювання матеріалів досліджень. Розділ «Історіографія та джерельна база досліджень» присвячено аналізу історіографії і джерельної бази дисертації. Історіографію розділено на три умовні групи: перша – це праці узагальнюючого характеру, у яких досліджувана у дисертації наукова проблема, не розглядається, але їхній характер дозволяє скласти цілісну картину історичного процесу, яка є необхідною для розуміння характеру процесів, що відбувалися в суспільно-політичному, науковому та культурному просторі Луцька та Волині загалом; друга група історіографії – це роботи, які стосуються саме археологічних досліджень, але їхня географія та хронологічний діапазон є значно ширшими, аніж передбачає представлена дисертація. Третя група, – це наукові праці, що мають безпосередній зв'язок із темою дисертації, розкриваючи її окремі аспекти, деталі, тощо. Саме третя група історіографії стала найважливішою для проведеного наукового дослідження. Джерельна база, використана для написання дисертації є, доволі, широкою, різноплановою та інформаційно насиченою, що дозволило документально підсилити аналітичні висновки стосовно особливостей становлення і розвитку археологічних досліджень Луцька. Археологічні джерела, опубліковані документальні матеріали у сумі склали широку джерельну базу дисертації. У розділі «Етапи археологічних досліджень Луцька» прослідковано та виокремлено основні етапи різнопланових археологічних досліджень, які проводилися у Луцьку від середини XIX ст. до сьогодення. За основу взято хронологічний принцип, усі дослідження розділені за періодами входження Луцька до різних держав: Російської імперії, Польської держави та Радянського союзу, особлива увага приділена науковим археологічним дослідженням після здобуття Україною Незалежності. Третій розділ «Археологічні дослідження поселенської структури Луцького мікрорегіону» присвячено аналізу проведених досліджень найближчої до міста поселенської округи: опорних городищ та відкритих селищ, які були невід'ємними складовими частинами Луцької поселенської агломерації. Четвертий розділ «Археологічна реконструкція Луцька XII-XVI ст.» характеризує чинники трансформації Луцька як класичного феодального міста та на основі археологічних джерел характеризує його функціональну забудову, матеріальну культуру та міжнародні зв'язки. Ключові слова: Луцьк, археологічні розкопки, археологічні пам'ятки, Луцький Верхній та Окольний замки, Волинь, Луцький мікрорегіон, поселенська структура.

2. The dissertation is the report of a comprehensive scientific and historical study of the formation and evolution of archaeological research in Lutsk. Moreover, Volyn as a whole and Lutsk, in particular, are a special region, both from the geographical perspective and from the standpoint of intrinsic historical characteristics that are typical for this border region. Cross impact and interpenetration of cultures in Volyn region were enormous both in ancient times and in the Middle Ages. The structure and scope of the dissertation work are determined by its subject, purpose and objectives. The purpose of the study is to comprehensively and objectively study the stages of formation and evolution of archaeological research in Lutsk and its surroundings. The object in the thesis are archaeological research. The subject of research is the stages of formation and development of archaeological research of Lutsk and its surroundings. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that this is the first comprehensive study of the formation and evolution of archaeological research of Lutsk and its surroundings in the period from ancient times to modern days. As a result of the scientific research, the following new results

were obtained: First: - systematized all available historiography, which reproduces the process of archaeological research of Lutsk and its surroundings; - formulated and substantiated conceptual apparatus of research; - a comparative analysis of archaeological explorations that took place at different historical stages in the city and in its vicinity was carried out, their features were determined; - for the first time the results of own archaeological research of the city of Lutsk and its environs were put into scientific circulation; received further development: - development of historiographic and source base of the problem; - own archaeological research as a method of historical knowledge; - the archaeological collection of funds of the State Historical and Cultural Reserve in the city of Lutsk as a place of storage and processing of research materials has been systematized. Chapter 1 'Historiography and the source base of research' is devoted to the analysis of historiography and the source base of the dissertation. Historiography is classified into three groups. The first group is papers of general nature, in which the scientific topic studied in the dissertation is not raised, but their content makes it possible to draw up a holistic picture of the historical process, which enables to understand the essence of processes in the sociopolitical, scientific and cultural realms of Lutsk and Volyn. The second group of historiography is papers that deal specifically with archaeological research, but their geography and chronological range are beyond the scope of the present dissertation. The third group is scientific papers that are closely related to the topic of the dissertation, depicting its special aspects, details, etc. It was the third group of historiographic papers that became most important for the conducted scientific research. The source base used to write the dissertation is quite large, diverse and informative, which gave documentary confirmation of analytical conclusions as to the special aspects of the formation and evolution of archaeological research in Lutsk. Archaeological sources and published documentary materials made a large source base for the dissertation. Chapter 2 'Stages of Archaeological Research in Lutsk' studies and highlights the main stages of various archaeological research that has been carried out in Lutsk since the middle of the 19th century to the present. The author took the chronological principle as the basic one. All studies are classified according to the periods when Lutsk was part of such states as the Russian Empire, the Polish State and the Soviet Union. Particular attention is paid to scientific archaeological research of Post-Independent Ukraine. Chapter 3 of the dissertation 'Archaeological research of the settlement pattern of Lutsk microregion' is devoted to the analysis of studies carried out in the settlement district nearby the city, i.e. main fortified settlements and open unfortified settlements, which were comprised by Lutsk settlement agglomeration. Chapter 4 'Archaeological reconstruction of Lutsk of 12th-16th centuries' describes the transformation factors of Lutsk into a classical feudal city and, based on archaeological sources, characterizes its functional buildings, material culture and international relations. Final parts of the dissertation are Conclusions, Reference List and Annexes. In Conclusions, the general Key words: Lutsk, archaeological excavations, archaeological monuments, Lutsk High and Roundabout castles, Volyn, Lutsk microregion, settlement pattern.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Баюк В. Селище Княжої доби на території урочища Гнідавська Гірка. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки. №22. // За ред. С.Гаврилюк. Луцьк: «Вежа», 2009. Ст. 64-68.
- Баюк В. Польові дослідження пам'ятки археології в урочищі «Куповаті» на околицях Луцька 2010 року. Археологічні дослідження Львівського уту. 2010. Випуск 13. Львівський національний університет імені

Івана Франко. Ст. 309-319.

- Баюк В. Волинська школа археології: історія та сучасний стан. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Число 10. Луцьк, ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. Ст. 70-73.
- Баюк В. Археологічний комплекс давньоруського часу біля с. Городище І Луцького району. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Число 12. Луцьк, СНУ ім. Лесі Українки, 2013. Ст. 5-12.
- Баюк В. Дослідження Сокільського замчища. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Число 24. Луцьк, ВНУ ім. Лесі Українки, видавничий дім «Гельветика», 2021. Ст. 179-186.
- Баюк В. Дослідження у внутрішньому дворі Луцької тюрми 2017 року. Радянські репресії в Західній Україні у 1939-1953 рр. До 80-річчя розстрілів у Луцькій в'язниці : колективна монографія / за ред. Оксани Каліщук, Людмили Стрільчук, Миколи Кучерепи та Олега Разиграєва. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Ст. 286-294
- . Баюк В. Обстеження району давньоруського городища Борисковичі у сезоні 2009 року. Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego Tom XXXI. Rzeszów 2010. S. 123-127

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U001838

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філіпович Мирослава Богданівна
2. Myroslava B. Filipovych

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3220-6746

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазорак Богдан Орестович

2. Bohdan O. Lazorak

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад Львівської обласної ради "Адміністрація державного історико-культурного заповідника "Нагуєвичі"

Код за ЄДРПОУ: 13807230

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, 15, с. Нагуєвичі, Дрогобицький р-н., 82126, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Онищук Ярослав Іванович

2. Yaroslav I. Onyshchuk

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Стрільчук Людмила Василівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Стрільчук Людмила Василівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Філіпович М.Б.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна